

BOEKBESPREKING

Martien van der Wijst e.a., Beknopte Geschiedenis van Gemert, 1980, 136 pag., geill.; (verschenen in de reeks "Bijdragen tot de Geschiedenis van Gemert" als nr. 4 en 5)

De heenkring der commanderie
Van Gemerts wijdse dreven
Die gaf onlangs een boekse uit
In haar historisch streven.

De tekst, die is van Van der Wijst
Van Otten, Van den Elsen
Ook Vos en Giebels, al te saam
Wat zou dat boek behelzen ?

Eenieder die het werkske ziet
Die gaat aan het vergelijken
Het oude tegen 't nieuwe aan
Dan staat het nieuw te prijken !

Voorzien van letters, groot genoeg
Om allen te gerieven
Want kleine letters lijken soms
Op vreemde hiërogliefen.

Het boekse is ook schoon verlucht
Met vele fraaie prenten
Ja zeker wel, 't moet gezegd
Het is een brood met krenten !

De index van dit schone boek
In ruwweg twintig delen
Geeft alles wat ge weten wilt
En moet den "heemer" strelen.

Hoe lang bestaat ons Gemert al ?
Of wie zijn toch de heren
Die in het grijze ver verschiet
Den Duitse Ridder wilde leren ?

Hier staat een akte met transcript
Van Heinric Heinrichs soene
Daar is een foto van de Schut
Met twaalf van Gemerts zonen

In 't midden ziet men in zwart-wit
Het dorp vanuit het Oosten
Kasteel en kerk, Latijnse School
Succes moet dit wel oogsten.

Gezegd moet wel bij hoofdstuk zes
Bij 't plaatje der kapelle
Dat echter Klotz de maker is
Daar kun je vast op tellen.

Het prentje dat daarneven staat
Door Bulthuis fraai getekend
Het jaartal dat er achter staat
Is minder goed berekend.

In vijftig wordt geboren pas
Jan Bulthuis tekenaar
Dan was zijn werkstuk zeker pas
Rond 1780 klaar.

Dat zij het waren, heel alleen
Met alle recht van spreken
Noch Dirk, noch Philips van Gemert kon
De Duitse Orde breken

Een hoofdstuk spreekt van commandeurs
Der Duitse ridderorde
Die zwaaiden eens de scepter hier
Waar sommigen van morden.

Maar toen des Munsters vrede kwam
Na tachtig jaren strijden
Toen zocht de Orde mét het dorp
Zich spoedig te bevrijden.

De heren Staten Generaal
Zij legden toch het loodje
De Duitse Orde gaf veel geld
Maar nam hen in het ootje.

Ook wordt de Franse tijd verhaald
Van handel en van arbeid
Niet is bedoeld de beevaartplaats
Maar eer de nijverheid.

Ontspanning is er en vermaak
Soms zonder medelijden
Kijk Caput X maar even na
Bij 't gruwelijk 'ganzen-rijden'.

De wever schijnt hier wel te zijn
Een heel apart soort wezen
Men zie eens hoofdstuk dertien na
Daar kan men n.l. lezen:

Dat armoe voor de wever gold
Zoals voor vele luiden
Maar kan men dan een mens die weeft
Als arbeider niet duiden ???

En Jan van Amstel onze held
Ging varen op de zeeën
Maar hij vocht voor de Republiek
Waaronder wij hier leeën.

Want Gemert was toch Duits van aard
Niet onder Haagsche heren
Van Hoensbroek wordt er om veracht
En wij Van Amstel eren ...!!!!???

Het boek vertelt van aller aard
Kapellen, kerken, keskes
Kastelen, kloosters en de kluis
Maar nie van schone meskes!!!

De dorpkes rond de oude kern
Die staan ook nog in 't boekje
Wel achteraan maar niet te min
In een voordelig hoekje.

Als eerste trof ik Handel aan
De beevaartplaats der Vrouwe
De Moeder Gods, alom vereerd
Dat we het lang zo "houwen".

Veel wond'ren zijn aldaar geschied
Maria deed de voorspraak
Bekijk de schilderijen maar
In deze tijd van afbraak !

Het tweede dorp hierbij vermeld
Is Mortel met z'n kerken
Eén meer dan Gemert had het ooit
Dat kun je nu nog merken.

Vermeld zij wel dat dialect
Heel aardig is te lezen
Doch zou het voor de duid'lijkheid
Niet beter Neerlands wezen !!!??

Tenslotte is er Elsendorp
Het plaatsje in de Peel
De vracht aan klot, die daaruit kwam
Is meer dan veel te veel.

Gepionierd in woeste grond
In veen, in bos en heide
Het waren harde, doch ook wel
Heel vreugdevolle tijden.

Wat mij toch wel van 't herte moet
Dat is 't gebruik der tale
In onderschriften ziet men soms
Dat men heeft lopen dwalen.

Als men het woordje "langs" gebruikt
Dan geeft dat een beweging
Zo staat iets "naast" niet "langs" 'n huis
't is maar ter overweging !

Tot goed besluit een wijs advies
Omtrent dit fraal schriftuurtje
Misschien gunt U Sint Nicolaas
Een menig vrolijk uurtje.

Ik raad dan ook eenieder aan
Die graag gaat zitten lezen
Schaf U toch dra dit boekje aan
Het mag er best wel wezen !!

Gemert, 25 november 1980.
Ter voorbereiding op St.Nicolaasavond
L.C.J.M. Rouppe van der Voort
gemeentearchivaris.